

¶ Twee luide stemmen in mijn eigen gemoed¹

Allard Pierson in zijn studententijd

¶ Marcel Barnard

Inleiding

In de studententijd van Allard Pierson klinken, in zijn eigen woorden: 'twee luide stemmen in mijn eigen gemoed'. Het zijn kortweg de stemmen van het Réveil en van het modernisme in de theologie. Deze mengen zich met de stemmen van zijn ouders en van Pauline Gildemeester, zijn verloofde. Allard Pierson in zijn studententijd is de zoon die zich losmaakt van zijn ouderlijk huis en de theologant die zich losmaakt van het geloof van zijn jeugd, en die zoekt naar een nieuwe weg. Hij verlangt naar de vereniging met zijn geliefde en naar een theologie die zich kan verstaan met de moderne tijd en wetenschappen. Ik stel mij tot taak die ontwikkeling te schetsen.² Met Naber kunnen we de studieperiode kortweg karakteriseren als de tijd waarin de twijfel werd gezaaid, maar het geloof nog niet wijkt. Hij zegt: 'Het zijn bange dagen geweest, die de jonge student heeft doorleefd'.³

De brieven van Allard Pierson aan zijn ouders en aan zijn verloofde Pauline Gildemeester die het Réveil-Archief bewaart, geven ons de kans zijn ontwikkeling te volgen en te zien hoe hij op zijn omgeving reageert. Juist in deze reacties op anderen zien we zijn eigen weg zich aftekenen.⁴

Achtereenvolgens komen in dit artikel aan de orde de verhouding van Allard Pierson tot zijn ouders en tot zijn verloofde, en de verhouding tot zijn leermeesters. Maar allereerst wil ik een

schets geven van het dagelijkse studentenleven van Allard Pierson.

Dagelijks studentenleven

Studentikoos is de student Pierson niet geweest. Lid van het Corps was hij bijvoorbeeld niet, al heeft hij zich na zijn aankomst in Utrecht in september 1849 wel laten ontgroenen.⁵ Hij heeft in de eenzaamheid van zijn studentenkamer gestudeerd, en zich daarbuiten in het studentenleven niet erg gelukkig gevoeld.⁶ Hij schrijft: 'ik vind nergens meer beslommering, meer verstrooiing dan in mijzelfen'.⁷ Buiten zijn kamer, beweegt hij zich, in zijn eigen woorden, 'altijd in zoo'n objektieven kring, zoo buiten het hartsleven om. Als ik niet wist dat het voor mij zijn positieven nut heeft, zou ik het niet uithouden'.⁸ Het intieme en vurige leven dat hij thuis leerde kennen vindt hij in Utrecht niet terug.

Wel had Pierson enige goede vrienden, Eduard Jorissen, later advocaat-generaal in Transvaal, Bert Slotemaker, later predikant, H. de Veer en vooral J.H. Gunning jr., die tot aan zijn dood bij hun totaal verschillend karakter en groot verschil van theologische opvatting, altijd zijn vriend gebleven is.⁹

Pierson was redactielid van en schreef verzen in de *Utrechtse Studenten Almanak*.¹⁰ Hij werd gevraagd als redactielid van het blad *Lucifer*, dat heftig de vernieuwing van het onderwijs aan de Utrechtse universiteit bepleitte. Allard vraagt zijn vader om diens mening. Zijn vader wijst 't plan categorisch af'¹¹ en Pierson wordt dus geen redactielid.¹²

Ook was Pierson vanaf december 1850 kortstondig lid van het studenten-zendingsgezelschap Eltheto.¹³ Dit was voortgekomen uit het theologisch studentengezelschap *Secor-Dabar*, waar Pierson geen lid van was, en dat nauw met het Réveil was verbonden. Tevens was hij vanaf oktober 1851 lid van een oratorisch gezelschap, *Amicitia*.¹⁴

De studententijd is voor Pierson voornamelijk